

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Цветана Александрова Стоянова - катедра „Управление“, УНСС – София, научна специалност „Социално управление“, професионално направление 3.7. Администрация и управление върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент, по професионално направление 3.7 Администрация и управление (Количествени методи в управлението), обявен в Държавен вестник, брой 95/ 08.11.2024 г., с единствен кандидат гл. ас. д-р Екатерина Руменова Цветанова-Георгиева.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Конкурсът за „доцент“ по професионалното направление 3.7 Администрация и управление (количествени методи в управлението) е обявен по установения законов ред, за нуждите на департамент „Администрация и управление“ на Нов български университет.

В обявения конкурс участва един кандидат гл. ас. д-р Екатерина Руменова Цветанова-Георгиева.

Представената документация по конкурса отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (чл.2б) и Правилника за прилагането на ЗРАСРБ (чл.1а, ал.1), както и на изисквания на НБУ, определени в Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

За участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Екатерина Цветанова представя самооценка и доказателства, които са в пълно съответствие с разпоредбите на националното законодателство и с нормативните документи на НБУ. Кандидатът е изпълнил минималните изисквания към научната и преподавателската дейност за област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, определени от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, както и изискванията на Наредба за развитието на академичния състав на НБУ, на които трябва да отговарят кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“.

По различните групи показатели кандидатът е представил доказателства, чрез които могат да се потвърдят следните точки:

- Група от показатели А „Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ – 50 т. при изискуеми 50 т.;
- Група от показатели В „Хабилитационен труд – монография“ – 100 т. при изискуеми 100 т.;
- Група от показатели Г „Допълнителни научни публикации“ – 246.13 т. при изискуеми 200 т.;
- Група от показатели Д „Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и в нереферирани списания с научно рецензиране“ – 120 т. при изискуеми 50 т.

В допълнение са покрити и изискванията за вътрешни кандидати на Нов български университет, определени в приложение №2 към Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ, както следва:

- Група от показатели Ж – 70 т. при изискуеми 50 т.

- Група от показатели З – 100 т. при изискуеми 70 т.
- Група от показатели И – 80 т. при изискуеми 50 т.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. *Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.*

Представеният от кандидата гл. ас. д-р Екатерина Руменова Цветанова-Георгиева хабилитационен труд по конкурса е на тема „Индекси на здравния статус на населението в България. Може ли социалният напредък да съхрани повече живот от медицината?“, София: НБУ, 2024, с ISBN 978-619-233-320-1. Рецензенти на книгата са доц. д-р Иван Костов и проф. д-р Христо Хинков, а редактор е проф. д-р Кристиян Хаджиев.

Тематично монографията е разделена на пет глави. В първа глава е направен систематизиран анализ на съществуващите концептуални модели за оценка на здравния статус. Анализът, обхващащ публикации през периода 1960–2024 г., позволява да се изведат тенденции и да се констатират съществени пропуски в представянето на подходите за оценка на здравния статус. Установена е липсата на публикувана качествена информация, свързана с техническото конструиране на модели за оценка на здравния статус. На база на извършения анализ се прави заключението, че индексът на здравния статус е един от най-добрите инструменти за оценка, който е лесен за интерпретация, интуитивен и може да достигне до широк кръг от хора.

Втора глава разглежда основните здравни показатели, описващи здравните фактори и здравния статус. Като такива са посочени здравно поведение, клинична грижа, социално-икономическа и физическа среда. Анализирани са и показатели, които описват текущия здравен статус на населението в България като преждевременна смъртност, средна продължителност на живот и др. Анализът им извежда на преден план необходимостта от предприемане на действия за подобряване на здравния статус на населението в цялата страна, като намаляване на тютюнопушенето, подобряване на услугите, свързани с превантивната и профилактичната клинична грижа, както и подобряване на качеството на атмосферния въздух и др.

Трета глава представя комплексна методология за конструиране на индекс на здравния статус на населението в България на ниво административни области. Избраният подход се базира на добрите практики в конструирането на композитни индекси. Изградена е методология, която обхваща четири основни етапа:

- конструиране на панелен набор от данни, на база на който се създава индекс на здравния статус;
- избор на метод за оценка на теглата на здравните показатели – линейна регресия и анализ на главните компоненти;
- избор на метод за агрегация на показателите – линейна агрегация, геометрична агрегация и методът на Borda – използван за модел, за който не е необходимо определянето на тегла, за да бъдат класирани областите;

- анализ на чувствителността, който дава възможност да се потвърди, че избраният от няколко възможни индекса на здравния статус е този, който предоставя най-точни и устойчиви резултати.

В четвърта глава е проследен процесът по конструирането на първия индекс за оценка на здравния статус на населението в България. Събрана и обработена е информация на 53 здравни показателя за 28-те административни области за периода от 2010 до 2022 г. Данните са трансформирани така, че всички индикатори следват една посока, и колкото по-близо до единица е показателят, толкова по-добре е за общественото здраве.

За да се идентифицират статистически значимите показатели и техният принос в здравния статус, е използван итеративен процес с два статистически метода – анализ на главните компоненти и линейна регресия, и анализ на надеждността на включените показатели на база на алфа на Cronbach. Изведени са 17 статистически значими здравни показатели и е оценен техният принос. Получените осреднени тегла са използвани за определяне на приноса на всеки един от четирите здравни фактора: здравно поведение – 30%, клинични грижи – 20%; социално-икономическа среда – 40%, физическа среда – 10%.

В индекса на здравния статус са включени здравни показатели, които оказват различно въздействие. Авторката посочва, че показателите, които оказват най-силно въздействие върху здравния статус, като повишават вероятността за неговото влошаване, са тютюнопушене при възрастни (10%), затлъстяване при възрастни (7%), раждания от непълнолетни (7%), безработица (7%), влошен хранителен режим (6%) и младежи, които нито учат, нито работят (6%). При агрегирането на данните за здравните показатели, докторантката прилага линейна, геометрична агрегация и такава по правилото на Борда.

В пета глава са показани резултатите от класацията на области в България според индекса на здравния статус. Анализът им показва общо повишение на здравния статус на населението в България. София-град заема първа позиция със съществена преднина пред останалите области през целия период от 2011 до 2023 г. Най-големи вариации в класацията през годините има от втора до седма позиция – областите Варна, Русе, Хасково и Велико Търново изместват Габрово, Пловдив и Добрич, което се дължи на значителна промяна в поведението на населението в съответните области. Административните области са разделени на четири групи на база на получената оценка на здравния статус. Анализът им по този начин позволява да се изведат препоръки за предприемане на мерки за подобряване на здравния статус на населението в тях.

От така направения анализ на представения монографичен труд можем да изведем следните приносни моменти:

- Направено е комплексно изследване на здравното състояние на българското население и на факторите, от които то зависи.
- Конструиран е индекс на здравния статус на българското население на база на различни статистически методи. Получените резултати са статистически значими, което е ключов успех за приложената методология.
- Анализирани са състоянието на здравния статус на областно ниво и са изведени препоръки за политики по групи области.

- Направени са мотивирани предложения за събирането на допълнителни статистически данни, които са необходими за получаването на още по-надеждни оценки на здравния статус на българското население.
2. *Оценка на приносите в останалите приложени публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“.*

Изследователските интереси на гл. ас. д-р Екатерина Руменова Цветанова-Георгиева са в областта на приложението на количествените методи в управлението. Резултатите от изследователската си дейност кандидатът по конкурса популяризира на редица национални и международни конференции и научно-практически форуми – 7 национални и 11 международни в рамките на последните 5 години.

Извън хабилизационния труд за участие в конкурса за „доцент“ гл. ас. д-р Екатерина Руменова Цветанова-Георгиева представя и следните публикации:

- Статии и доклади в нереферирани издания с научно рецензиране или редактиране на научни томове (Г-7) – 26
- Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Г-8) – 2
- Студии в нереферирани издания с научно рецензиране (Г-9) – 2

Публикациите не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“ и за заемане на академичните длъжности „главен асистент“ и не ми е известно да е доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове на кандидата. Съдържателният анализ на представената по конкурса научна продукция на кандидатът за доцент показва, че е в областта на обявения конкурс, че е актуална и че е значима за науката, практиката и образованието. Публикациите са свързани с изучаването на широк кръг от въпроси. Научните и научно-приложни приноси в тези публикации са свързани със следното:

- Изготвяне на модел за прогнозиране на риска от несъстоятелност на български непублични компании Публикации в група Г, показател 7, позиция 1 и 2 отпечатани в нереферирани издания и 1 студия в издание, което е реферирано в SCOPUS – Q2 (група Г, показател 8, позиция 1);
- Разработване на модел за оценка на достоверността на социологическите агенции – публикувани самостоятелно и съвместно 8 статии в нереферирани издания в (група Г, показател 7, позиция 14–21);
- Приложение на количествени методи за решаване на макроикономически задачи като оценка на ценова еластичност на потреблението на горива, GARCH модели и Монте Карло симулации за оценка на валутни двойки, ценова еластичност на стоките от потребителската кошница на България Публикувани 2 статии (група Г, показател 7, позиции 7, 8) и една студия (група Г, показател 9, позиция 2);
- Направения анализ на макросредата и промените в начина на управление на компаниите чрез оценка на потенциалното въздействие на развитието на изкуствения интелект върху корпоративното управление и в частност управлението на човешките ресурси (група Г, показател 7, позиция 4) и анализ на корпоративните практики в условия на турбуленция – COVID-19 (група Г, показател 7, позиции 5 и 6).

Считам, че представената научна продукция е с високо научно качество, представена в авторитетни издания и достъпна за широката аудитория. Тематиката е насочена към конкретни въпроси на науката и практиката и има съвременно научно и приложно значение.

3. Цитиране от други автори.

Публикациите на гл. ас. д-р Екатерина Руменова Цветанова-Георгиева са цитирани в разработките на други изследователи (19 цитата), което е атестат за положително възприемане на тезите и резултатите от научните ѝ изследвания.

Една статия е цитирана в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове. Три статии са цитирани в монографии или колективни томове с научно рецензиране, а 15 са цитатите в нереперирани списания с научно рецензиране.

Необходимият брой цитирания са удостоверени със справка, приложена от кандидата по конкурса. По този показател кандидатът напълно отговаря на изискванията.

III. Учебна и преподавателска дейност

Кандидатът гл. ас. д-р Цветанова е доктор по „Бизнес администрация“ от 2018 г. От 2019 г. е назначена като главен асистент в ПН 3.7 Администрация и управление (Количествени методи в управлението) в Нов български университет. Преподавателската дейност на кандидата стартира още през 2015 г., когато е редовен докторант със стипендия в НБУ.

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти.

Аудиторната и извън-аудиторната заетост на д-р Цветанова обхваща курсове, както в ОКС Бакалавър, така и в ОКС Магистър в редовна, и в дистанционна форма на обучение. Дисциплините, които преподава, са, свързани с управлението на корпоративните рискове, количествените методи в управлението, икономически основи на управлението, основи на микроикономиката, съвременна икономика. Преподава и в съвместната програма на НБУ с York – Business Statistics (бакалаври) и Econometrics for Finance (магистри).

Курсовете, които води д-р Цветанова, са осигурени с учебни материали съгласно Стандарта за електронно обучение в НБУ. Те съдържат учебни текстове, презентации, казуси, бази данни, упражнения, връзки към интернет ресурси и са обновявани всяка година в зависимост от развитието на учебната дисциплина, обратната връзка и участието на студентите, публикациите и проектите в департамента.

Д-р Цветанова активно участва в създаването на условия за осигуряване на стажове на студенти, както чрез осигуряване на практически занимания на студентите, които не са част от програмната им схема, така и в качеството си на административно лице в НБУ – провеждане на Sofia Business School, Мениджърска академия, привличане на студенти за реализация на проекти в НБУ. Участва в организацията на форуми, насочени към практическото обучение на студентите от НБУ, като Vienna Economic Forum и All about Economy film days.

Кандидатът е ръководител през последните 5 години на 20 успешно защитили дипломанти, рецензент е на 26 дипломни работи и е взел участие в комисии за държавен изпит и/или защита на дипломни работи на 101 дипломанти.

2. Оценки от анкетите на студентите.

Както е видно от справка от Центъра за качество и оценяване преподавателската дейност дейността на гл. ас. д-р Цветанова е оценена със оценка отличен 4.56 при максимална оценка 5.00, като тя отчита повишение спрямо подадените данни при процедурата за главен асистент. Оценката на студентите е доказателство за нейните знания, компетентност и преподавателски умения.

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ.

Кандидатът има натрупан административен и мениджърски опит в НБУ от 2017 г. насам. До юни 2021 г. е била програмен консултант на БП „Управление на бизнеса и предприемачество“. От юли 2021 г. до септември 2024 г. е директор на Училището за професионално и продължаващо обучение на НБУ, където отговаря за организирането на продължаващото обучение в НБУ. От 01 юли 2024 г. е декан на Факултет за базово образование на НБУ и член на Факултетния съвет по право. Била е член на Програмния съвет и е действащ член на Департаментния съвет към департамент „Администрация и управление“, както и член на Ректорския съвет и Академичния съвет на НБУ.

2. Обществена активност.

В различни периоди от кариерното развитие кандидатът е била макроикономически анализатор (2014) и консултант в ASTOR BG – компания за управленско консултиране (2015–2017). Членството на д-р Цветанова в „Център за анализи и управление на рискове“ (ЦАУР), НБУ (2013–2019) ѝ дава възможност да обогати опита си в прилагане на количествени методи в управлението както на ниво компания, така и на ниво сектор и държава. Във връзка и с проектната си дейност, насочена към приложение на количествените методи в управлението на агробизнеса, тя е действащ член за EGU – European Geoscience Union (2024).

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Нямам лични впечатления от кандидата, но представените материали по конкурса създават положителни впечатления за работата му.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам критични бележки към материалите, представени от гл. ас. д-р Екатерина Цветанова. Препоръчвам да продължи проучванията си чрез използване на различни количествени методи за решаване на проблеми както на административно ниво за дадена фирма или група от фирми, така и на макроикономическо и политическо ниво.

Считам, че кандидатът има безспорен потенциал за участие в изследователски проекти в европейското научно пространство и има знания да разшири изследванията си и в областта на евристичните методи.

Заклучение

Кандидатурата на *гл. ас. д-р Екатерина Руменова Цветанова* за академичната длъжност „доцент” отговаря напълно на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ. Научните публикации на кандидата по конкурса съдържат важни теоретични, методологически и практико-приложни приноси, които са плод на нейни лични научни търсения и доразвиват управленската наука.

На тези основания изказвам положителната си оценка към представената кандидатура и заявявам, че ще подкрепя категорично заемането от *гл. ас. д-р Екатерина Цветанова* на академичната длъжност “доцент” в НБУ по професионално направление 3.7 Администрация и управление (Количествени методи в управлението), като предлагам избора ѝ да бъде потвърден и от Академичния съвет на НБУ.

Дата: 10.02.2025

Подпис .....
/проф. д-р Цветана Стоянова/